

Regulacje te, przez skuteczniejszą ochronę praw własności intelektualnej, mogą zwiększyć dochody podmiotów uprawnionych i pomóc w likwidacji obrotu nielegalnie wytworzonymi towarami.

Sytuacja na rynku zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi od początku obowiązywania ustawy z 1994 roku to sytuacja „ucierania” się relacji między organizacjami zbiorowego zarządzania a użytkownikami praw, nadawcami, wydawcami, operatorami sieci kablowych, kinami i innymi użytkownikami. To ciągle proces negocjowania stawek wynagrodzeń, zatwierdzania tychże przez Komisję Prawa Autorskiego.

Są to bardzo trudne procesy, na które nakładają się nie zawsze konsekwentne, jasne i logiczne poszczególne rozwiązania prawne. W tej sytuacji pojawiają się częste zarzuty ze strony niektórych użytkowników dotyczące części organizacji zbiorowego zarządzania. W ramach tych zarzutów podnosi się brak przejrzystości tych organizacji, ich rzekome nadmierne roszczenia o wypłatę wynagrodzeń dla osób przez nie reprezentowanych.

Paradoksem jest to, iż najgłośniejszy i najczęściej głos w tym tonie zabierają użytkownicy, którzy nie wykazują najmniejszej woli uiszczenia przewidzianych prawem opłat na rzecz osób uprawnionych, którzy kwestionują pobieranie takich wynagrodzeń i używają wszelkich środków, aby tego obowiązku nie spełnić. W mediach i na forach publicznych, gdzie problemy zbiorowego zarządzania są dyskutowane i rozstrzygane, jest uprawiany swoisty czarny PR w stosunku do organizacji zbiorowego zarządzania. Rozpowszechnia się informacje i opinie w tym zakresie, których celem jest osłabienie uprawnień twórców i artystów oraz organizacji zbiorowego zarządzania w planowanych przyszłych rozwiązaniach ustawodawców.

Nie mówi się natomiast o celach i strategii zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, o prawach osób uprawnionych do wynagrodzenia za korzystanie z ich twórczości, dorobku intelektualnego, o olbrzymim wysiłku tych organizacji, aby takie opłaty uzyskać od użytkowników, a następnie przekazać osobom uprawnionym.

Dwa orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego sprawiły, iż przestały obowiązywać przepisy art. 108 ust. 3 i art. 70 ust. 2 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁰, przepisy fundamentalne dla prawidłowego funkcjonowania systemu zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. Istotnym zagadnieniem stały się problemy z tabelami wynagrodzeń, które są podstawą do zawierania umów z niektórymi użytkownikami, których duża część, korzystając z tej sytuacji ustawodawczej i prawnej, próbuje unikać wypłacania wynagrodzenia.

12 czerwca 2007 roku ZASP zorganizował konferencję na temat nowelizacji Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, która zgromadziła przedstawicieli organizacji zbiorowego zarządzania, uprawnionych twórców oraz ekspertów od spraw

¹⁰ Ust. 2 niezgodny z Konstytucją – wyrok TK (Dz.U. z 2006 r., Nr 94, poz. 658) traci moc z dniem 6 czerwca 2007 roku. Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy związane z procedurą ustalania tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów i artystycznych wykonań są niezgodne z Konstytucją, gdyż uniemożliwiają emitentom i remitentom prawidłowe przedstawienie równoprawnego stanowiska w trakcie postępowania w sprawie zatwierdzania tabel. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego stanowi, iż różnicowanie współtwórców utworu audiowizualnego w zakresie ochrony praw majątkowych, przez uprzywilejowanie pewnej grupy współtwórców jest nieuzasadnione.

prawa autorskiego. Poruszono również kwestię podatku VAT, z uwagi na prowadzenie intensywnych prac ustawodawczych w tym zakresie i zagrożeń wynikających z tego faktu dla sfery umów zawieranych przez twórców oraz organizacje zbiorowego zarządzania. Przedstawiciele środowisk twórczych podpisali apel, który został skierowany do Prezydenta RP, Premiera, Marszałka Sejmu, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Finansów, Sejmowej i Senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Stanowisko OZZ zostało również rozesłane do prasy.

W lipcu br. Senat znowelizował projekt Ustawy w przedmiocie art. 70 ust 2, zakwestionowany wcześniej przez Trybunał Konstytucyjny. Senat wprowadził dwie poprawki do nowelizacji, a zmiany po ich ostatecznym przyjęciu będą obowiązywać z datą wsteczną, tj. od 6 czerwca 2007 roku. Przepis zawierał zamknięty katalog podmiotów (twórców), którym przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie z tytułu eksploatacji utworu audiowizualnego. Nowelizacja umożliwia prawo wynagrodzenia przysługujące wszystkim współtwórcom wymienionym w art. 69 niniejszej ustawy, tj. „osobom, które wniosły wkład twórczy w powstanie utworu w szczególności: reżysera, twórcy adaptacji utworu literackiego, twórcy stworzonego dla utworu audiowizualnego utworów muzycznych lub słowno-muzycznych oraz twórcy scenariusza”¹¹. Ponieważ z dniem 6 czerwca br. art. 70 ust 2 przestał obowiązywać, konieczne stało się rozciągnięcie skutków nowelizacji na okres między 6 czerwca a wejściem w życie ustawy o nowym brzmieniu. Nowelizacja gwarantuje wypełnienie luki legislacyjnej i nie pozostawia wątpliwości, że nowa podstawa wynagradzania będzie obowiązywać również wstecz.

V

Organizacja Zbiorowego Zarządzania to strategiczna część ZASP-u. Wprowadzone zmiany w systemie zarządzania, a także polityki ZASP-u w tym obszarze miały zagwarantować rzeczywistą ochronę praw twórców oraz uczynić stowarzyszenie wiarygodnym dysponentem pieniędzy powierzonych ZASP-owi przez nadawców.

Prace, które obecnie wykonuje Komisja ds. Repartycji, i odpowiedzialność, którą się kieruje, została rozszerzona, aby nie było wątpliwości, jakiej wysokości, z jakiego tytułu i na jakich zasadach są dzielone środki wpływające do ZASP-u. Przygotowano szereg regulacji i dokumentów określających zasady pełnej przejrzystości i jawności w administrowaniu powierzonymi środkami z tytułu OZZ. Nie zmienia to jednak faktu, że nadawcy coraz częściej akcentują konieczność zniesienia pośrednictwa w przekazywaniu środków twórcom.

W interesie ZASP-u i osób, które powierzyły mu swoje prawa, leżało i pozostaje to, aby było jak najmniej konfliktów z nadawcami. Negocjacje są żmudne i trwają długo, ale ZASP podejmuje dialog i współpracuje na tym polu z innymi organizacjami zbiorowego zarządzania, a przede wszystkim skutecznie włącza swoje stanowisko w prace legislacyjne. Obecność i czynny udział w pracach Sejmowej i Senackiej Komisji Kul-

¹¹ Art. 69 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku (tekst jednolity z późn. zm. – Dz.U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631, Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843).

tury i Środków Przekazu członków Komisji ds. Repartycji i ścisła współpraca w tym obszarze mają posłużyć wypracowaniu skutecznych mechanizmów chroniących prawa twórców.

Podejmowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania ZASP-u jako OZZ, jasność kryteriów, skuteczność negocjacji, odpowiedzialność, a co za tym idzie budowanie wizerunku ZASP-u jako wiarygodnej, przejrzystej i konkurencyjnej OZZ.

